

- его виды и возможности / И.Г. Ландер, А.Х. Кубах // Сибирская ассоциация консультантов / Заочные научно-практические конференции / [Электронный ресурс] – режим доступа : <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/2661-2012-05-21-07-38-11> – назва з екрану.
7. Осветительное оборудование. Проекционные прожекторы / [Электронный ресурс] – режим доступа : <http://www.dsl.msk.ru/products.php?gid=38> – назва з екрану.
8. Староместские куранты. В Праге отметили 600-летия пражских курантов / [Электронный ресурс] – режим доступа : <http://www.radio.cz/ru/static/staromestskije-kuranty> – назва з екрану.
9. Фестиваль света в Берлине / [Электронный ресурс] – режим доступа : <http://www.calend.ru/holidays/0/0/2766/> – назва з екрану.

*Олександр Нога, Зіновій Горбач
(Львів, Україна)*

ОЛЕКСАНДР ПЕЖАНСЬКИЙ – ПРИЗАБУТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АРХІТЕКТОР ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Призабутий сьогодні, але знаний свого часу український архітектор Олександр Пежанський, народився 2 листопада 1892р. у Львові в родині Григорія Пежанського, відомого інженера-архітектора, українського патріота і громадського діяча Галичини кінця ХІХ - першої чверті ХХ століття [1].

По закінченню Реальної гімназії у Львові, від 1910 року навчався архітектури у Львівській політехніці. Вчився гри на скрипці в Музичному Інституті ім. М.Лисенка і, як завансований скрипаль, виступав на студентських імпрезах та брав участь зі старшим братом Володимиром у вакаційних мистецьких виступах по галицьких містах разом з хором «Бандурист" [2].

Під час навчання у Львівській політехніці був членом студентського товариства техніків «Основи», де на канікулах проводив курси з нарисної геометрії для абітурієнтів політехніки. Також у цей період його захопили фотографія та живопис.

На початку Першої світової війни О. Пежанський перервав навчання через мобілізацію до австрійського війська. Служив у залізничному полку в чині старшини, брав участь у воєнних діях на східному та південному фронтах. У 1917 році продовжив навчання у Відні, а 1918-го року склав дипломний іспит у Львові [2].

Після розпаду Австро-Угорської імперії зголосився до Української Галицької Армії. Влітку 1919 р. дістав доручення Начальної Команди Армії закупити в Німеччині велику надавчу радіостанцію і перевести її в Україну. Та перевезення такої апаратури було пов'язане з різними дозволами від «всемогучої» тоді Антанти, яких він і не дочекався. Там застає його трагічний кінець Визвольних Змагань [3].

Починається кількарічна мандрівка, спочатку Відень, потім Катовіце – місто, розташоване на приєднаній до Польщі у 1922 р. території Верхньої Сілезії /Górnego Śląska/. Економічне відновлення і зростаючий будівельний рух викликали приплив у регіон інженерів-архітекторів з інших районів Польщі, головним чином, випускників Львівської політехніки. Обмежені можливості професійно впливати на будівництво привели до створення 21.01.1925 р. Спільки Архітекторів Сілезії /ZAS/. Засновниками були: М. Лободзінські, Т. Лобос, Ол. Пежанський, Т. Міхейда, Є. Погода, Х. Шолдра і К. Тхожевські [4].

Знову повертається до Львова. Тут з 1927 до 1939 роки провадить активну архітектурно-будівельну діяльність у різних видах проектування: від церковних і громадських – до житлових будівель на теренах Східної Галичини. Був членом Мистецької комісії при Митрополичій Консисторії, діячем туристично-краєзнавчого товариства «Плай», як фотохудожник входив до Українського фотографічного

товариства (УФТ) [2, 5].

В часі другої війни виїхав з ріднею зі Львова і перебував у Польщі, Катовіцах, працюючи у своєму фаху. Про вислід тогочасної діяльності може свідчити участь у конкурсі відбудови церкви Святого Духа у Львові, друга нагорода (1942 р., співавтор Отто Федак) та присутність прізвища Пежанського у переліку осіб, нагороджених 1955 року медаллю «10-ліття Польщі Людової» [6].

У 1966 році виїхав на запрошення дочки Дарії Ярошевич до США /Чикаго/ [3]. Писав спогади про часи служби в УГА, займався художньою фотографією. Помер 31 серпня 1972 року у селі Даунерс Гроув (Downers Grove) поблизу Чикаго.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПРОЕКТІВ

1. *Церква Христа Царя в Івано-Франківську* (1928 р.). Неовізантійський стиль з виразними елементами Ар Деко / спади́ста форма куполів та архітектурний вистрій площин фасадів.

2. *Конкурс на кращий проект відбудови церкви Св. Духа* (1942 р.). Серед поданих на конкурс 15 робіт, другу почесну нагороду (першу вирішили не присуджувати) вибороли проекти під девізами: «Чорна точка у колі»/графічно/ – автор Є. Нагірний і «Чорний хрест у колі» /графічно/ – автори О. Федак та *О. Пежанський*. На жаль, проекти не збереглися, залишилися тільки рецензії референта журі архітекта О. Лушпинського.

3. *Проект розбудови Національного музею у Львові* (1928 р.). Поміж поданих у різних роках проектів таких відомих тогочасних архітектів як: Роман Грицай(1920 р.) Сергій Тимошенко(1921 р.), Володимир Пещанський (1922 і 1926 р.), Лев Левинський (1925 р.), архітектурна робота *О.Пежанського* виявилася найбільш раціональною як з точки зору функції та використання громадських коштів, так і з огляду вираженої але монументальної стилістики архітектурного вистрою фасадів.

4. *Проект церкви в Озерянах /Тернопільщина/* (1929 р.) – завершення бані та неороманський архітектурний вистрій фасадів нав'язує до образу ранньохристиянської базиліки Сан-Вітале в Равенні.

5. *Захоронка /дім для дітей-сиріт/ в Бучачу* (1928 р.). Розташований на високому пагорбі, окресленому підпірною стіною з каменю, об'єм будівлі запроектований у «палацовому» стилі міжвоєнної архітектури. Вистрій фасадів – Ар Деко.

6. *Народна лікарня ім. Митрополита Андрея Шептицького /Львів, в. Озаркевича, 4-4а/* – зведений 1938 року об'єм будівлі запроектований в стилі функціоналізму з елементами Ар Деко.

7. *Проект церкви в П'ятницях /Старосамбірський район Львівщини/* (1931-1934 рр.). Будівля церкви запроектована в стилі неоренесансу з оборонними ремінісценціями /кути центрального об'єму підперті з фасаду пілонами, а фасади прорізані віконними прорізами завершеними циркульними арками/. Масивна баня лежить на рівнораменному в плані нижньому ярусі з заокругленим трансептом і вівтарною частиною.

8. *Житлова забудова на вул. Пісковій 26-40 у Львові* (1927 р.), коректа – 1935/10 зблокованих будинків кооперативу «Власна Хата», збудованих у стилі функціоналізму.

9. *Церква Успіння Пресвятої Богородиці у Мражниці /м. Борислав на Львівщині/* (1928 р.). Первісний, відкинутий проект Сергія Тимошенка (1923 р.) докладно базований на формах українського бароко. Відкоректований О. Пежанським, проект модернізований у необароковому стилі: композиція об'єму стрункіша, змінені /видовжені/ форми дахів, прорізи вікон на фасадах більш лаконічні і видовжені.

10. *Церква в Лівчицях Городоцького р-ну Львівської обл.* (1928 р.). Проект виконаний у необароковому модерновому стилі. Реалізований у 1938 р. за участю архітектора Ю. П'ясецького. Остання «віднова» храму припадає на 1994 рік.

11. *Проект першого українського високогірного «захистку» (туристичної бази) на полонині Плісце в Горганах (1935 р.).*

12. *Церква святої Параскеви в селі Ільник Турківського р-ну Львівської області (1928 р.).* Збудована в неовізантійському стилі вирізняється аркатурою підсіння-галереї нижнього ярусу, фактурою площин стін, викладених з каменю та обрамленнями віконних прорізів з тесаного каменю.

13. *Прибутковий житловий будинок для товариства «Карпатія» на вулиці Глибокій, 11 у Львові (1938-1939 рр.).*

ЛІТЕРАТУРА

1. *Архітектура Львова: Час і стилі. XIII-XXI ст.* – Львів: Центр Європи, 2008. – С. 558.
2. Вуйцик В. *Конкурс на найкращий проект відбудови церкви Св. Духа // Галицька брама.* – № 6 (66), 2000. – С. 7.
3. ДАЛО. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 3414.
4. ДАЛО. Ф. 2. Оп. 2. Спр. 2681.
5. ДАЛО. Ф. 1. Оп. 29. Спр. 1482.
6. ДАЛО. Ф. 2. Оп. 2. Спр. 2714.
7. ДАЛО. Ф. 1. Оп. 29. Спр. 2191.
8. *Ностальгія ...: Фотоальбом: [До 100-річчя від дня народження О. Пежанського] / Упоряд. В. Пилип'юк.* – Львів, 1992. – 120 с.: іл.
9. Пosaцька Д. *Український пантеон. Плани розбудови Національного музею у Львові в 1920-60-их рр. // Народознавчі зошити.* – № 5-6. – 2004. – С. 870-875.
10. Слободян В.М. *Церкви України. Перемишська єпархія.* – Львів, 1998. – С. 676.
11. Тимофієнко В.І. *Пежанський Олександр Григорович // Зодчі України кінця XVIII-поч. XX століть. Біографічний довідник.* – К. : НДІТІАМ, 1999.
12. «У безмежній черзі...» // Газета «СВОБОДА». – 4. X., 1972. – Ч. 183. – Джерзі Сімі і Нью-Йорк <http://www.svoboda-news.com/archiv/pdf/1972/Svoboda-1972-183.pdf>
13. *Фонд графіки Національного музею у Львові.* Спр. 4974-4976, 4978.
14. *Фонд графіки Національного музею у Львові.* Спр. 5523, 5525, 5526, 5528.
15. *Фонд графіки Національного музею у Львові.* Спр. 4969-4972.
16. *Фонд графіки Національного музею у Львові.* Спр. 4462, 4464.
17. *Фонд графіки Національного музею у Львові.* Спр. 4961, 4963-4965.
18. ЦДІА у Львові. Ф. 451, Оп. 1. Спр. 264. *Справа про проведення конкурсу на кращий проект Церкви Святого Духа в м. Львові.*
19. *LISTA OSOB ODZNACZONYCH "MEDALEM 10-lecia POLSKI LUDOWEJ" Uchwałą Rady Państwa z dnia 16 czerwca 1955 r, nl 0/891.* – na wniosek Ministra Miast i Osiedli Monitor Polski Nr 112. – 1. XII. 1955 r. – st. 1813.
20. *Pszczółkowski M. Architektura Stanisławowa II Rzeczypospolitej // Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej.* – T. IV. – Białystok, 2013. – S. 411.

*Ярослав Васишин
(Івано-Франківськ, Україна)*

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРИКАРПАТТЯ

Формування рекреаційно-туристичного простору Прикарпаття відбувалося упродовж століть і обумовлене чинниками, які мають складну соціальну, економічну, історичну та культурно-мистецьку складові. Вирішення цих складних завдань вимагає підготовки фахівців нової формації, здатних дати відповідь на всі виклики суспільства з проблем поліпшення якості сучасного формування рекреаційного і туристичного просторів.

Важливим фактором розроблення навчальних програм напрямів підготовки «Архітектура», «Туризм» та спеціальностей «Архітектура будівель і споруд»,